



Yttrande avseende ”Delredovisning av regeringsuppdraget att främja ansvarsfull internationalisering vid utbildnings-, forsknings- och innovationssamarbeten” (U2024/01012)

Bakgrund

Linnéuniversitetet har anmodats att lämna synpunkter på rubricerad remiss.

Universitetet vill anföra följande.

Sammanfattning

Linnéuniversitetet stödjer Sveriges universitets- och högskoleförbunds (SUHF) yttrande och hänvisar till deras synpunkter.

Linnéuniversitetet vill betona att akademisk frihet och institutionell autonomi ska skydda lärosätenas intressen och säkerställa demokratins friheter och rättsstatens principer. Lärosätena har en dubbel funktion: att främja akademisk frihet och kunskapsutveckling samt att försäkra sig om att statsmakterna inte begränsar dessa friheter. Dynamisk forskning och utbildning bygger på akademisk frihet och institutionell autonomi, där globalt utbyte av fria diskurser och perspektiv är centralt. Internationalisering är en förutsättning för kvalitet, inte bara ett medel. Linnéuniversitetet anser att detta bör betonas ytterligare i rapporten.

Linnéuniversitetet ser dock allvarigt på den globala och nationella säkerhetsutvecklingen och betonar behovet av ökad medvetenhet och kompetens inom säkerhetsfrågor i högskolesektorn. Med ett snabbt förändrat säkerhetsläge riskerar öppenheten och samarbeten att utnyttjas av främmande makter. Därför har Linnéuniversitetet inrättat en säkerhetsavdelning och arbetar kontinuerligt med att kvalitetssäkra internationella samarbeten.

Linnéuniversitetet invänder mot rapportens nuvarande definitionen av ansvarsfull internationalisering, som universitetet menar begränsar och är otydlig. Definitionen bör vidgas för att inkludera begrepp som internationell rekrytering och för att bättre spegla lärosätenas uppdrag att främja universella värden som demokrati och akademisk frihet.

Linnéuniversitetet ser också risker kopplade till resursfrågan och att det kan bli en administrativ börda för lärosätena, eftersom de fem aspekterna som ska beaktas var för sig är komplexa och kräver säkerhetspolitiska kompetenser. Att ålägga lärosätena att göra omfattande prövningar av säkerhetsaspekter i varje enskilt ärende

riskerar att skapa en tungrodd och kostnadsdrivande administration som ytterligare urholkar lärosätenas ekonomiska förutsättningar. Lärosätena bör inte behöva bygga upp "säkerhetspolitiska avdelningar".

Strukturen för policy, riktlinjer och checklistor behöver bli tydligare för att underlätta tillämpningen. Exempelvis innehåller riktlinjerna svepande formuleringar om hur samarbetspartners i länder med begränsad demokrati och akademisk frihet ska hanteras. Formuleringarna behöver preciseras och konkretiseras mer. Ofta anges "bör", vilket Linnéuniversitetet anser är för vagt, särskilt i beskrivningar om att "aktörerna i en relation bör upprätthålla och vara informerade om globala normer som mänskliga rättigheter". Dessa är universella värden fastslagna av FN och internationella konventioner.

Linnéuniversitetet understryker vikten av tydliga riktlinjer för att undvika egna tolkningar av omvärldsläget och en ansträngd säkerhetspolitisk situation. Universitetet anser att nationell samordning krävs, inte bara mellan lärosäten, utan även med andra myndigheter som har expertkompetens inom säkerhetsområdet.

I det fortsatta arbetet är det viktigt att undersöka om existerande lagstiftning behöver anpassas till nya behov och att säkerställa lagstöd och skydd för akademisk frihet. Hänsyn bör också tas till internationella riktlinjer och regelverk, såsom Nagoyaprotokollet.

Det är även viktigt att systemet är kompatibelt med motsvarande system inom EU och att Sverige främjar ansvarsfull internationalisering på EU-nivå. Intentionerna att se utbildning, forskning och innovation som "den femte friheten" enligt Letta-rapporten och EU:s utbildningspaket kan fungera som riktmärken för samordning och samarbete. Europauniversiteten behöver omfattas av ett liknande system, och med ökat samarbete mellan dessa lärosäten krävs att policy och riktlinjer utvecklas på EU-nivå.

Linnéuniversitetet rekommenderar att involvera lärosätena eller SUHF i det fortsatta arbetet, exempelvis som referensgrupp, med tanke på målkonflikterna och de risker som redogörs för i detta yttrande.

Yttrandet har sammanställts av handläggare Marcus Svensson, universitetsledningens kansli, Linnéuniversitetet.

Synpunkter har inhämtats från Linnéuniversitetets fakulteter och avdelningar.